

Sari Forsman-Hugg, Pekka Kinnunen, Päivi Kujala ja Mauri Yli-Liipola

Vaisu kysynnän kasvu jarruttaa ruokasektorin kasvunäkymiä

Helsinki 2025

JULKIVAPAA 25.9. KLO 9.30

PTT-ennusteet 6/2025

Maa- ja elintarviketalous – syksy 2025

Vaisu kysynnän kasvu jarruttaa ruokasektorin kasvunäkymiä

Sari Forsman-Hugg, Pekka Kinnunen, Päivi Kujala ja Mauri Yli-
Liipola

25.9.2025

Pellervon taloustutkimus PTT

Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Sähköposti ptt@ptt.fi

ISSN 1799-9340 (pdf)

JULKIVAPAA 25.9. KLO 9.30

Sisältö

Sisältö	2
Johdanto	3
Maailmantalouden heikko kasvunäkymä painaa energian hintoja	4
Viljamarkkinat alavireisissä tunnelmissa	5
Maitotuotteiden kansainvälinen kysyntä vahvaa	7
Naudanlihan hinnan nousu on parantanut jauhelihan saatavuutta	9
Maatalouden yrittäjätulo kasvaa	11
Ruuan hinta nousee maltillisesti	12
Varovainen kuluttajakysyntä jarruttaa kasvua kotimarkkinassa	15
Kuluttajahintojen muutokset näkyvät lihatuotteiden kysynnässä	15
Arvaamatonta tullipolitiikkaa	16

Johdanto

Kotitalouksien varovainen kulutus hidastaa ruokasektorin kasvunäkymiä tänä ja ensi vuonna. Ruokavienti kasvaa suotuisan hintakehityksen vetämänä, mutta odotettua hitaammin. Yhdysvaltain tullipolitiikka tuo jännitteitä kansainväliseen kauppaan. Ruuan hinta nousee tänä vuonna 2,5 prosenttia ja ensi vuonna noin kaksi prosenttia.

Kotitalouksien varovainen kulutus näkyy myös ruokasektorilla, erityisesti kotimarkkinassa. Ostovoima on kohenemassa, mutta se ei juuri näy yksityisen kulutuksen kasvuna. Vaikea työllisyystilanne, kotitalouksien heikentynyt asuntovarallisuus ja epävarma näkymä taloudesta ja maailmanpoliittisesta tilanteesta jarruttavat kulutushaluja.

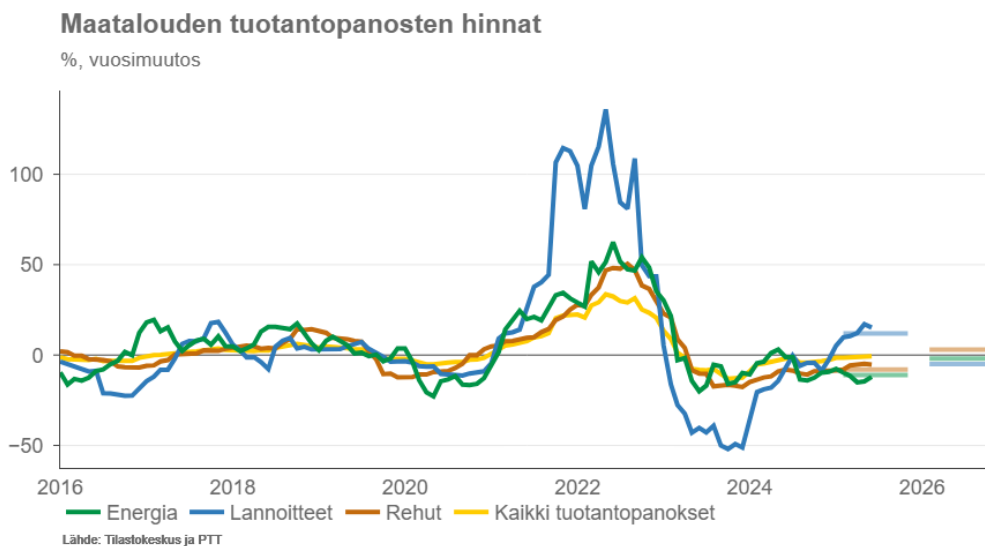
Ruokaviennin arvo kasvaa ennustekaudella odotettua hitaammin, kun samalla tuonnin arvo kasvaa. Kansainvälisen kaupan jännitteisyyttä on lisännyt erityisesti Yhdysvaltain arvaamaton tullipolitiikka. Heinäkuussa sovittu 15 prosentin tullitaso EU:n tuonnille tuo hetkellistä vakautta EU:n ja Yhdysvaltojen väliseen kaupankäyntiin. Epävarmuus piilee tullien tason pysyvyydessä, ja miten Yhdysvaltojen ja sen kauppakumppaneiden tullit vaikuttavat kysyntään ja tarjontaan EU:ssa. EU neuvottelee myös kahdenvälisiä kauppasuhteita uusiin kohteisiin. Mercosur-sopimuksen odotetaan astuvan voimaan aikaisintaan ensi vuonna.

Geopoliittiset jännitteet, kuten Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa ja Lähi-Idän tilanne vaikuttavat myös globaaliin talouskehitykseen. Sään ääri-ilmiöt, jotka vaikuttavat etenkin globaaleihin hankintaketjuihin, ja eläintautiriskit maailmalla korostavat ennakkoinnin ja riskienhallinnan merkitystä koko ruokasektorilla.

Euroopan unioni julkaisi heinäkuussa 2025 monivuotisen rahoituskehityksen tulevalle rahoituskaudelle 2028–2035. Budjettiesitys on historiallisen suuri, 2 000 miljardia euroa. Maataloudelle osoitettu määräraha, 300 miljardia euroa, sisältyy kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan. Esitys sisältää useita maatalouden tukijärjestelmän muutoksia, joista tulevana vuosina keskustellaan jäsenmaiden kesken. Tämän vuoksi uusia euromääräisiä lukuja ei voida vielä suoraan verrata nykyiseen kauteen.

Maailmantalouden heikko kasvunäkymä painaa energian hintoja

Kokonaisuudessaan maatalouden tuotantopanosten hinnat laskevat tänä vuonna noin 2 prosenttia. Myös vuonna 2026 kehitys on hyvin maltillista panoshintojen noustessa noin prosentin. Heikko talouskehitys globaalisti on näkynyt erityisesti energian hinnoissa, ja esimerkiksi öljyn hinta on ollut selkeästi aikaisempia vuosia matalammalla. Maailmantalouden heikon kasvunäkymän ennakoitaan jatkuvan myös ensi vuonna, mikä näkyy hienoisena laskuna energian hinnoissa tämän vuoden tasosta. Sähkön hinta on jatkanut hyvin maltillista kehitystä, eikä näköpiirissä ole ajoittaisia hintapiikkejä lukuun ottamatta merkittäviä hinnannousuja. Tänä vuonna maatalouden käyttämän energian hinta laskee 11 prosenttia.

Lannoitteiden hinnat ovat kuitenkin vuoden 2025 aikana kääntyneet nousuun. Hintojen nousun ajurina on erityisesti typpilannoitteiden raaka-aineen maakaasun voimakas hinnan nousu alkuvuodesta 2025. Maakaasun hinta pysyikin vuotta 2024 korkeammalla tasolla heinäkuuhun asti, mutta elokuussa hinnat olivat jo lähes 10 prosenttia matalammalla tasolla viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Typpilannoitteiden hinnat ovat olleet noin 20 prosentin kasvussa Euroopassa keskimäärin. Myös fosforilannoitteiden raaka-aineiden hinnat maailmanmarkkinoilla ovat nousseet voimakkaasti vuoden 2025 aikana. Tammi-kesäkuun välillä hintojen nousu on ollut keskimäärin noin 12 prosenttia, ja vastaava kehitys tulee jatkumaan loppuvuonna. Tänä vuonna lannoitehinnat nousevat keskimäärin 12 prosenttia.

Lannoitemarkkinoilla EU:n ylimääräiset tullimaksut venäläisille lannoitteille astuivat voimaan heinäkuun alusta. Tullimaksut luovat nousupaineita lannoitehin-toihin, sillä Venäjä on edelleen ollut EU:n merkittävin lannoitetuoja EU:n ulko-puolisista maista.

Rehujen hinnat laskevat tänä vuonna noin 8 prosenttia. Määrällisesti edellis-vuotta parempi kotimaan viljasato kasvattaa erityisesti rehuviljan tarjontaa. Maailmalla soijan hinta on laskenut alkuvuonna lähes 20 prosenttia edellisvuo-desta, vaikka hintavaihtelut ovat tasaantuneet tämän vuoden aikana. Koti-maassa öljykasvien hinnat ovat korkeammalla tasolla viime vuoteen verrat-tuna, mutta hinnat ovat olleet laskusuuntaisia tämän vuoden aikana.

Rakentamiskustannukset ovat nousseet maltillisesti alkuvuonna. Samansuun-tainen kehitys odotetaan jatkuvan loppuvuonna. Rakentamisenkustannukset nousevat kokonaisuudessaan noin prosentin. Rakentamiskustannukset nousi-vat jyrkästi 2021–2023 ollen yksi merkittävä syy maatalouden investointien hi-dastumiseen, mutta nykyisin investointeja hidastavat ennen kaikkea maatalou-den heikot kasvunäkymät. Maatalouden investoinnit kasvoivat uudisrakentami-sen volyymilla mitattuna edelliseen vuoteen nähden vuoden 2024 maalis-kuusta aina huhtikuuhun 2025 asti. Uuden tukikauden käynnistyminen sekä esimerkiksi maitosektorin parantuneet näkymät vauhdittivat investointien kas-vua. Kesän aikana uudisrakentamisen volyymi kuitenkin kääntyi laskuun viime vuoteen verrattuna, ja esimerkiksi uusien aloitettujen rakennushankkeiden määrä on laskenut vuoden 2024 elokuusta lähtien.

Viljamarkkinat alavireisissä tunnelmissa

Lähes kaikilla maailman viljantuotantoalueilla tullaan korjaamaan edelliskau-teen nähden suurempia satoja. Tämän myötä kokonaisviljasato kasvaa jälleen uuteen ennätykseen. Väestönkasvun aiheuttama kulutuksen kasvu ei aiheuta merkittävää muutosta varastoihin, mikä on heijastunut hintoihin tasaisena las-kuna. Öljykasveilla hintakehitys on ollut samanlaista, mutta hintaero viljoihin on pysynyt suurena.

Vehnän Euronext- ja Chicagon pörssihinnat ovat olleet vakaassa laskussa. Vil-japörsseissä korostuu sijoittajien lyhyt positio eli usko hintojen laskuun. Tämä näkyy myös suurten ostajamaiden ostokäyttäytymisessä. Viljaa ostetaan vain välittömään tarpeeseen, mutta muuten viljakauppa käy hiljaisena. Kysyntä-tar-jontatilanne ei anna perusteita hintojen nousulle, mutta viljamarkkinoilla on tyy-pillistä, että pienetkin uutiset saattavat aiheuttaa merkittäviä liikkeitä ylöspäin.

EU:n vehnäsadon ennakoidaan kasvavan viime vuoteen nähden merkittävästi ja ylittävän myös viiden vuoden keskiarvon. Sääolot EU:n sisämarkkinoilla ovat olleet vaihtelevia, erityisesti Baltiassa. Myös Venäjän sääolot ovat nousseet

uutisiin. Viljan kokonaissadon näkymä on kuitenkin säilynyt vahvana, ja uutiset niin Baltian kuin Venäjänkin hätätiloista olivat ennenaikaisia.

Soijapavun ja maissin kysyntä-tarjontatilanne on samanlainen kuin viljoilla. Soijalla sekä kokonaistuotanto että -kysyntä kasvavat yhtä paljon, mikä pitää varastojen tason muuttumattomana. Maissin tuotanto kasvaa huomattavasti enemmän kuin kysyntä.

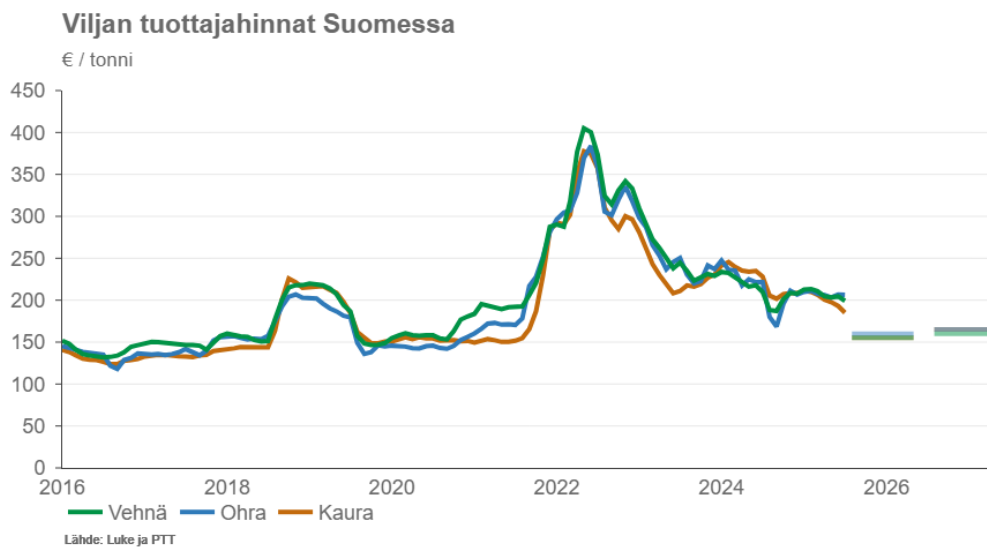
Yhdysvallat on normaalisti ollut suurin soijan viejä Kiinaan, mutta Kiina on yhä enemmän siirtänyt ostojaan Etelä-Amerikkaan tullinokittelun seurauksena. Yhdysvalloista soijan kauppa muihin maihin on toistaiseksi pystynyt estämään hintojen merkittävän laskun.

Kotimaan hinnat merkittävässä laskussa

Kotimaassa viljasato tulee tällä satokaudella olemaan määrällisesti hyvä. Puinit ovat vielä osittain kesken, joten lopullisen laadun arviointi on vielä vaikeaa. Toistaiseksi hometoksiinit ovat kuitenkin kiusanneet kahta edellistä vuotta vähemmän, ja erityisesti syysvehnillä on esiintynyt matalia valkuaistasoja. Syysviljojen kylvöala jäänee tavanomaista pienemmäksi sateiden vuoksi.

Luonnonvarakeskuksen elokuun satoarvion mukaan vuoden 2025 viljasato on noin 3,6 miljardia kiloa. Se on seitsemän prosenttia keskimääräistä suurempi kymmenen vuoden aikataarkastelussa. Ohrasatoarvio on 12 prosenttia keskimääräistä pienempi. Kaurasato on lähes viidenneksen suurempi kuin viimeisten kymmenen vuoden kaurasato. Hernesato on onnistuessaan jälleen tilastohistorian suurin, sen viljelyala on viime vuosina noussut ennätysuureksi.

Runsaan sadon myötä hinnat laskevat merkittävästi satovuonna 2025/26. Seuraavan satokauden 2026/27 hintakehitykseen ei ole odotettavissa merkittävää muutosta, mikäli ensi vuonna saadaan keskimääräinen sato. Vehnän tuottajahinta laskee satovuonna 2025/26 noin 24 prosenttia, ohran tuottajahinta laskee 21 prosenttia ja kauran tuottajahinta laskee 25 prosenttia.

Hyvien viljasatojen vaikutus näkyy laskevan hintakehityksen ohella myös erityisesti elintarvikekelpoisen kauran vientimarkkinoilla. Viime vuonna suomalaisen kauran vientiä vauhditti Ruotsin epäonnistunut kaurasato sekä tärkeimmän vientimarkkinan, Saksan, kaurasadon jääminen pieneksi. Tällä kaudella kaurasato on onnistunut Ruotsin lisäksi koko EU:n tasolla, mikä tulee pitämään suomalaisen kauran vientikysynnän maltillisena. Elintarvikekelpoiselle kauralle riittää kuitenkin kysyntää koko satokaudeksi. Rehukauraa on varastoissa kysyntään nähden merkittävä määrä.

Maitotuotteiden kansainvälinen kysyntä vahvaa

Maailmalla maidontuotanto kasvaa, ja myös maidon kysyntä on kasvava. Maailmanmarkkinoilla voin ja rasvattoman maitojauheen kysyntä on ollut vahvaa, jonka myötä voin ja maitojauheen hinta pysyi alkuvuoden 2025 huomattavan korkealla kääntyen laskuun elokuussa. Juustojen maailmanmarkkinahinnat sen sijaan vielä keskimäärin nousivat vuoden takaisesta ajankohdasta. Maailmanmarkkinahinnat ovat kuitenkin edelleen korkealla tasolla, mikä vahvistaa maidon tuottajahinnan pysymistä uudella tasolla.

EU:ssa maidontuotanto kasvaa hienoisesti ennustekaudella. Kuluvin vuoden maidontuotannon nousua edisti Euroopassa kesän hyvä nurmisato. Vaikka nestemäisen maidon kysyntä pienenee, maidon kuluttajatuotteiden ja lisäarvotuotteiden kysyntä kasvaa. Tuottajahintoihin ei kohdistu suuria laskupaineita.

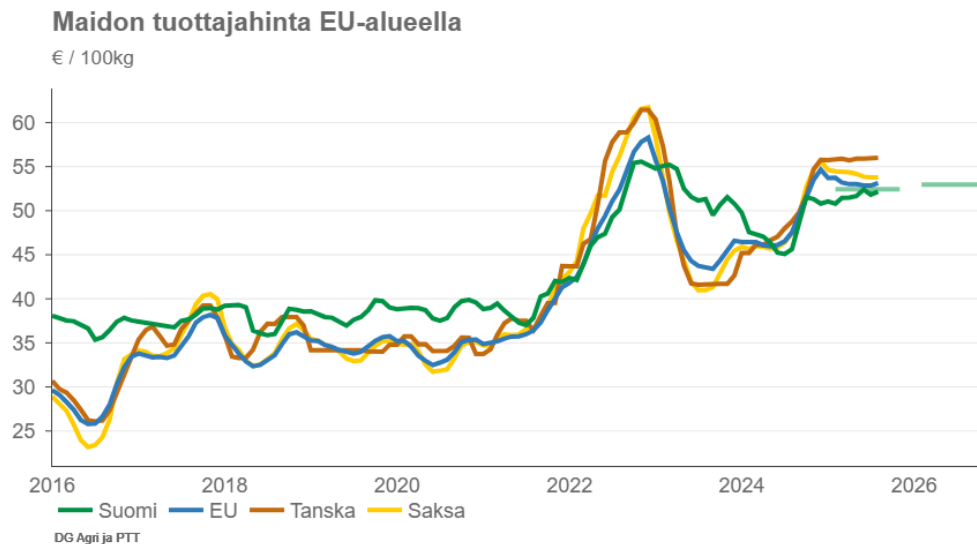
Yhdysvaltojen määräämä 15 prosentin tuontitullin vaikutus on toistaiseksi ollut vähäinen EU:n maitotuotteiden vientiin, mutta tullee liittymä arvaamattomuus lisää epävarmuutta vientimarkkinoille. EU:n juustontuotantoon odotetaan

pientä nousua, mutta kiristynvä maailmanlaajuinen kilpailu hidastaa viennin kasvua. Voin tuotanto laskee, ja korkeat hinnat rajoittavat EU:n kilpailukykyä. Korkea EU:n hintataso tuo tullessa enemmän haasteita ja rajoitteita EU:n vientiin.

Maidontuotantoa haittaa ja pienentää EU:n alueella eläintautiesiintymät. Sini-kielitautiesiintymiä on ilmennyt Saksassa, Belgiassa, Alankomaissa, Ranskassa ja Tanskassa. Suu- ja sorkkatauti on löytynyt Unkarista.

Suomessa maidontuotanto pienenee vajaan prosentin vuosivauhtia ennustekaudella. Vaikka maitotiloilla investoidaan muita tuotantosuuntia enemmän, on maitotiloilla edelleen investointivelkaa. Tuottajien määrä pienenee runsaan seitsemän prosentin vuosivauhtia. Luomumaidon tuotanto väheni noin yhdeksän prosenttia vuoden 2024 aikana.

Suomessa keskimääräinen maidon tuottajahinta lähti nousuun elokuussa 2024 ja nousi nopeasti loppuvuoden aikana reilut kymmenen prosenttia. Tänä vuonna hintakehitys on tasaantunut. Tänä vuonna maidon tuottajahinta on ennusteen mukaan keskimäärin 8 prosenttia viime vuoden keskimääräistä hintaa korkeampi. Hintakehitys on samansuuntaista koko EU-alueella. Suomessa hinnat kuitenkin reagoivat maltillisemmin EU:n hintakehitykseen, ja Suomen hinta on ennustehetkellä hieman alle EU:n keskihinnan. Hyvän kysynnän ja kasvavan vientinäköymän ansiosta edellytykset tuottajahinnan tason säilymiselle on olemassa ensi vuonna.

Naudanlihan hinnan nousu on parantanut jauhelihan saatavuutta

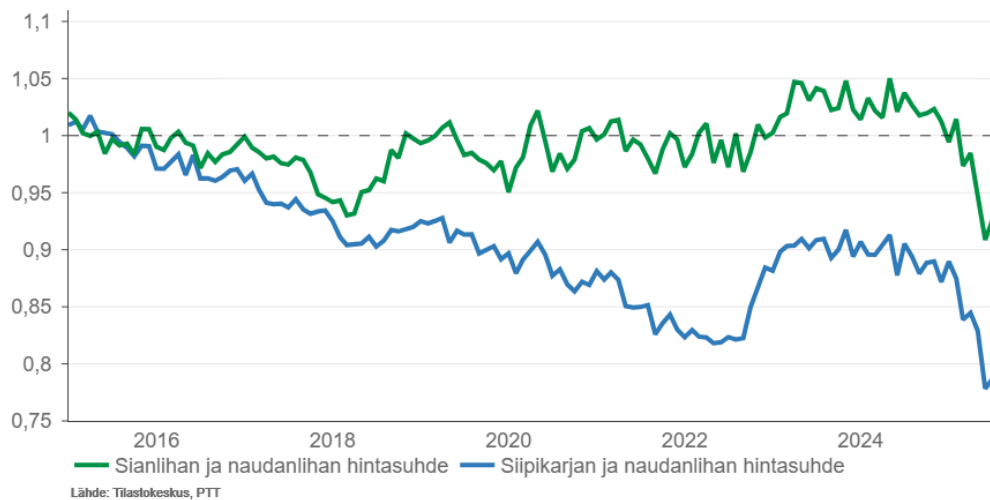
Viime vuosina naudanliha on ollut suhteellisesti edullisempaa muihin lihalajeihin verrattuna, mikä on lisännyt sen kulutusta. Tähän kysynnän kasvuun on pystytty vastaamaan väliaikaisesti pakkasvarastojen avulla. Vuoden 2025 alussa varastot alkoivat kuitenkin olla matalalla tasolla ja laskevista eläinmääristä aiheutuvat tarjontarajoitteet alkoivat näkyä kauppojen hyllyillä erityisesti naudan jauhelihan osalta. Tarjonnan vajeusta on lyhyellä aikavälillä pyritty paikkaamaan teuraspainojen nostolla. Teuraspainot ovat hieman kasvaneet, mutta laskeneen eläinmäärän aiheuttamaa vajetta ei pystytä täysin paikkaamaan. Teuraspainojen nosto on luonnollisesti aiheuttanut viiveitä teurastuksiin.

Keväällä vaihtuneen valikoimajakson myötä naudanlihan kuluttajahintojen nousu palautti naudanlihan hintasuhteen muihin lihalajeihin syksyn 2022 tasolle. Myöhemmin syksyllä hintasuhte kehittyi naudanlihan osalta edelleen kalliimmaksi, mikä on hillinnyt kysyntää ja parantanut naudan jauhelihan saatavuutta kuluttajille. Naudanlihan kulutuksen odotetaan laskevan vuonna 2025 aiemman hintasuhteiden vauhdittaman kulutuksen kasvun jälkeen. Vaikka naudanlihan kuluttajahinta on korkeampi kuin vuoden 2022 huipussa, kulutuksen vähenemisen pääsyyinä ovat tarjontarajoitteet. Tämän seurauksena kulutus siirtyy muihin lihalajeihin, erityisesti siipikarjanlihaan normaalien kulutustrendien mukaisesti. Kulutuksen siirtymää siipikarjanlihaan vauhdittaa sen kuluttajahinnan nopeampi lasku suhteessa sianlihaan.

Naudanlihan tuottajahinnan nousu jatkuu loppuvuonna, mutta kuluttajahinnan nousuun reagoiva kysyntä hidastaa nousua. Naudanlihan tuottajahinta nousee tänä vuonna 14 prosenttia. Ensi vuonna hinta kääntyy laskuun, mutta alkuvuoden korkea taso verrattuna tämän vuoden alkuun pitää ensi vuoden keskimääräisen tuottajahinnan 5 prosenttia korkeammalla verrattuna tähän vuoteen. Vähentyneen teuraseläinmäärän vuoksi naudanlihan tuotanto vähenee tänä vuonna 6 prosenttia. Ensi vuonna tuotanto palautuu kovasta laskusta ja kasvaa yhden prosentin teuraspainojen kasvua seuraten.

Naudanlihan maailmanmarkkinoilla hinta jatkaa ennätyksellistä nousuaan. Naudanlihan tuotanto on pysynyt ennallaan tai supistunut lähes jokaisessa merkittävässä tuottajamaassa samaan aikaan, kun globaali kysyntä pysyy vahvana.

Lihojen kuluttajahintojen suhde

Lihojen kuluttajahintojen suhde. Laskettu jakamalla ensimmäisen lihalajin hinta jälkimmäisen lihalajin hinnalla. Jos kuvaaja nousee, jälkimmäisen lihalajin hinta joko laskee nopeammin tai kasvaa hitaammin kuin ensimmäiseen lihalajin. Jos kuvaaja laskee ensimmäisen lihalajin hinta joko laskee nopeammin tai kasvaa hitaammin kuin jälkimmäisen lihalajin. Esimerkiksi vuoden 2022 loppupuolella kuvaajien noustessa voidaan tulkita, että naudanlihan hinta kääntyi nopeamman laskuun kuin sianliha ja siipikarjanliha.

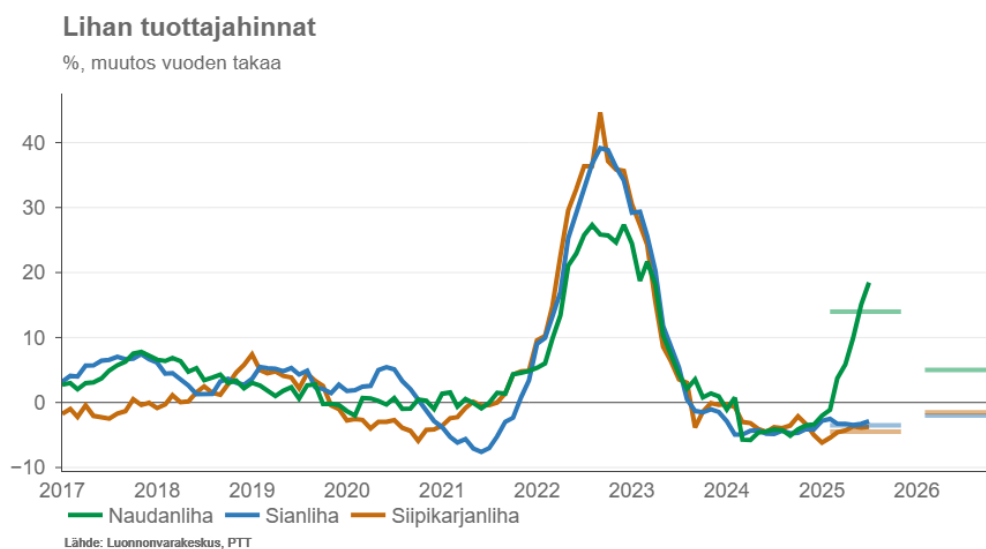
Sianlihan tuotanto kasvaa tänä vuonna 1 prosenttia, minkä vuoksi tuotannon ja kotimaisen kulutuksen välinen ero kasvaa. Sianlihalle ei ole odotettavissa lisää kysyntää naudanlihasta pois siirtyvistä kuluttajista. Lisäksi kulutusta siirtyy siipikarjanlihaan pidemmän aikavälin trendien mukaisesti sekä siipikarjanlihan muuttuessa suhteellisesti edullisemmaksi. Tämän vuoksi sianlihan tuottajahina laskee tänä vuonna 3,5 prosenttia ja ensi vuonna 2 prosenttia. Maltillinen vientikysyntä estää tuottajahinnan nopeamman laskun.

Sianlihan maailmanmarkkinoilla Kiina on alkanut tavoitteellisesti vähentää sianlihan tarjontaa kotimarkkinoillaan. Kiinassa sianlihan ylitarjontatilanne ja sitten laskeva hinta on vaikuttanut merkittävästi yleiseen kulutukseen, ja sianlihasta on muodostunut jopa deflaatiopaineiden merkittävä ajuri. Sianlihan tuotantoa vähennetään valtiojohtoisesti. Lisäksi tarjontaan vaikutetaan rajoittamalla tuontia tullien avulla. Myös Suomi on alustavien tulliratkaisujen kohteena, mutta uusi suunniteltu 20 prosentin tullitaso suhteessa nykyiseen 12 prosentin tasoon säilyy maltillisena.

Sianlihan maailmanmarkkinoilla on muodostunut myös muita uhkakuvia. Virossa esiintyneet afrikkalaisen sikaruton (ASF) tartuntatapaukset ovat Suomen

kannalta merkittäviä. ASF:n mahdollisesti levitessä Suomeen vientivaikutukset tulisivat olemaan merkittäviä.

Siipikarjanlihan tuotanto on pysynyt lähes ennallaan kuluvana vuonna, mutta tuotannon odotetaan kasvavan loppuvuonna vastaten lisääntyvään kysyntään. Kotimaisen tuotannon hintakilpailukyky suhteessa tuontiin paranee kotimaan hintojen laskiessa. Varsinainen kysyntävetoinen tuotannon kasvu osuu kuitenkin osittain ensi vuoden puolelle. Siipikarjanlihan tuotanto kasvaa tänä vuonna 2 prosenttia ja ensi vuonna 3 prosenttia. Tuottajahinta seuraa kuluttajahinnan kehitystä ja laskee tänä vuonna 4 prosenttia ja ensi vuonna 1,5 prosenttia.

Maatalouden yrittäjätulo kasvaa

Maatalouden yrittäjätulo kasvaa tänä vuonna noin 11 prosenttia. Maatalouden yrittäjätulo on pysynyt viime vuosina melko tasaisesti noin miljardin euron tuntumassa. Yrittäjätulon nimellinen arvo on vuonna 2025 hieman viiden edellisen vuoden keskiarvoa paremmalla tasolla. Tilojen välillä on suuria kannattavuuseroja saman tuotantosuunnan sisällä, ja kannattavuuseroja on myöskin tuotantosuuntaakohtaisesti.

Kokonaisuudessaan maatalouden markkinatulot kasvat tänä vuonna. Maatalouden välituotekäytön arvo pienenee hiukan, ja erityisesti kotieläintiloilla sekä energia- että rehukustannusten lasku pienentää tuotannon kustannuksia. Lannoitteiden hintojen nousu kasvattaa kuitenkin kasvituotannon kuluja.

Viljojen hinnat laskevat tänä vuonna kasvavan tarjonnan seurauksena. Suurempi satomäärä kasvattaa erityisesti vehnäntuotannosta saatavia markkinatuottoja noin 8 prosenttia viime vuoteen verrattuna huomattavasta tuottajahintojen laskusta huolimatta. Myös rukiin tuotannon arvo lähes tuplaantuu viljelypinta-alan kasvun myötä, vaikka rukiin vaikutus koko viljantuotannon arvoon on melko pieni. Kokonaisuudessa viljamarkkinoiden tuotot jäävät 8 prosenttia viime vuoden tasosta.

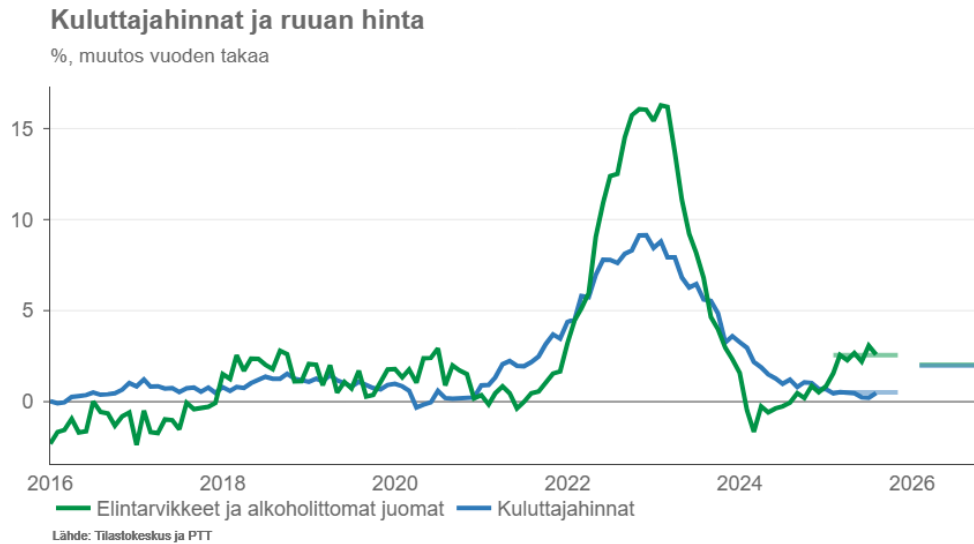
Tänä vuonna noussut maidon tuottajahinta nostaa maidontuotannon markkinatuottoja. Maidontuotannon arvo kasvaa lähes 7 prosenttia tänä vuonna. Maidontuotannon arvo kattaa noin puolet kotieläintuotannon arvosta.

Lihojen tuottajahinnoissa nähdään merkittävästi eriävää kehitystä tänä vuonna. Huomattavan tuottajahinnan nousun ansiosta naudanlihan tuotannon arvo kasvaa tänä vuonna. Sian ja siipikarjanlihan tuotannon arvo vähenee tänä vuonna.

Ruuan hinta nousee maltillisesti

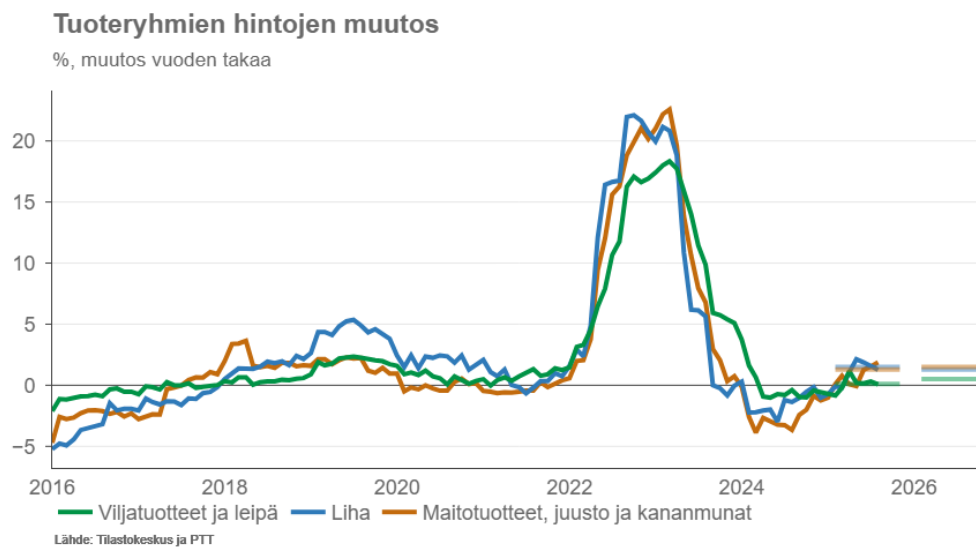
Ruuan hinta nousee tänä vuonna 2,5 prosenttia. Nousupainetta hintoihin tuotantokustannusten nousu ja palkkatarkistusten myötä nousevat työvoimakustannukset. Toisaalta vaisu kotimarkkinaky-

synnän kehitys ja vähittäiskauppojen hintakampanjointi osaltaan hillitsevät hintojen nousua. Elokuussa ruuan kuluttajahinnat nousivat keskimäärin 2,6 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen.

Keskeisinä ajureina ruuan hinnan nousulle ovat tänä vuonna olleet kahvi, suklaa ja hedelmät. Kahvipaketin hintaa pitää korkealla raakakahvin historiallisen korkeat maailmanmarkkinahinnat. Raakakahvin hinnoissa on kuitenkin suuri volatiliteetti; ne reagoivat herkästi kysyntä-tarjontatilanteeseen, uutisiin sääolosuhteista ja viime aikoina myös tullipolitiikkaan. Kaakaon maailmanmarkkinahinta on edelleen kolminkertainen muutaman vuoden takaiseen tasoon nähden, mikä on nostanut suklaan kuluttajahintoja.

Vilja-, maito- ja lihatuotteiden ryhmissä nähtiin voimakas hintojen tasokorotus vuosina 2022–2023, mikä liittyi globaaleihin kriiseihin ja kustannuspaineisiin. Viljatuotteiden ja leivän hinnat ovat vakiintuneet korkeammalle tasolle, ja hintavaihtelu ennustekaudella on pientä. Maitotuotteiden, juustojen ja kananmunien kategoriassa hinnat kääntyivät laskuun jo vuoden 2023 jälkipuoliskolla ja ovat asettuneet hieman alemmalle tasolle. Tänä ja ensi vuonna maitotuotteiden hyvä globaali kysyntä ja viime vuotta korkeampi maidon tuottajahinta välittyvät maitotuotteiden kuluttajahintojen maltilliseen nousuun. Maitotuotteiden kategoriassa kaupan omien merkkien markkinaosuus on kuitenkin merkittävä, mikä voi osaltaan hillitä hintojen nousua.

Lihatuohteissa hintavaihtelu on ollut suurempaa, mikä näkyy etenkin eri lihala-
jien hintakehityksenä. Lihatuohteiden ryhmässä hinnat kääntyivät nousuun lop-
pukeväästä. Naudanlihan kuluttajahinta jatkaa nousuaan loppuvuonna korjaus-
liikkeenä naudan jauhelihan saatavuusongelmille. Elokuussa naudanlihan ku-
luttajahina oli noussut 13 prosenttia vuoden takaisesta. Siipikarjanlihan ja sian-
lihan kuluttajahinnat ovat sitä vastoin laskusuuntaisia. Etenkin siipikarjanlihan
muuttuminen taas edullisemmaksi naudanlihaan nähden siirtää kysyntää siipi-
karjanlihaan. Kokonaisuudessaan lihatuotteiden hintakehitys on kuitenkin mal-
tillisesti nouseva ennustekaudella.

Ensi vuonna ruuan hintojen nousu jatkuu maltillisena 2 prosentin tuntumassa.
Ensi vuoden alusta elintarvikkeiden alennettu arvonlisäverokanta laskee puo-
lella prosenttiyksiköllä 14 prosentista 13,5 prosenttiin. Myös virvoitusjuomave-
ron muutoksesta on hallituksen esitys. Esityksen mukaan virvoitusjuomaveron
korotuksen seurauksena virvoitusjuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arvi-
olta keskimäärin noin neljä prosenttia.

EU:ssa ruuan hintojen nousu on jatkunut edelleen voimakkaampana kuin Suo-
messä, tänä vuonna keskimäärin reilun kolmen prosentin tuntumassa. Ruot-
sissa ruuan inflaatio on viime kuukausina ollut viiden prosentin tasoa. Ruot-
sissa hallitus onkin budjettiesityksessään kaavaillut ruuan arvonlisäveron puo-
littamista tilapäisesti nykyisestä alennetusta 12 prosentin kannasta 6 prosent-
tiin helpottaakseen kotitalouksien tilannetta.

Varovainen kuluttajakysyntä jarruttaa kasvua kotimarkkinassa

Elintarviketeollisuuden näkymä ennustekaudella pysyy suhteellisen tasaisena taloudellisen toimintaympäristön epävarmuudesta huolimatta. Tämä johtuu vaakaasta kotimarkkinakysynnästä, vaikka kasvun mahdollisuudet jäävätkin rajalliseksi nykyisessä suhdannetilanteessa. Ensi vuodelle odotetaan varovaista pirstymistä maltillisen inflaation, yksityisen kulutuksen vahvistumisen ja viennin kautta.

Elintarviketeollisuuden tuotanto kasvaa tänä ja ensi vuonna prosentin verran, mutta tuotannon taso jää vielä vertailuvuodesta 2021. Liikevaihto kasvaa hintojen nousun ja volyymin kehityksen tukemana tänä vuonna noin 4 prosenttia. Vientiliikevaihto kasvaa kotimaan liikevaihtoa nopeammin vientihintojen nousun vetämänä.

Keskeinen kasvun este on riittämätön kysyntä. Ostovoima on kohentunut, mutta se ei ole realisoitunut toivottuna kysynnän kasvuna. Kulutuksen piristymisen osalta katseet kääntyvät ensi vuoden jälkipuoliskolle. Myös esimerkiksi liha-alalla kolean sään viivästyttämä grillauskauden alkua, naudanlihan saatavuusongelmat ja leikkelemyynnin väheneminen hidastivat myynnin kehitystä vuoden alkupuoliskolla. Kuluttajien varovaisuus ja hintakeskeisyys ylläpitävät kaupan omien merkkien suosiota. Ravintolasektorin heikko suhdannenäkymä ja vaikea kysyntä heijastuvat myös teollisuuden foodservice-kanavan myyntiin.

Elintarviketeollisuuden tuottajahinnat ovat nousussa, kun muilla teollisuuden aloilla tuottajahinnat ovat laskeneet. Vuoteen 2021 verrattuna 30 prosenttia korkeampi tuottajahinta elintarviketeollisuudessa kertoo kustannustason pysyvämmästä noususta ja toisaalta kysyntä-tarjontatilanteesta joidenkin tuotteiden kohdalla.

Investoinnit ovat välttämättömiä sektorin tulevaisuuden kilpailukyvyn kannalta. Ennustekaudella elintarviketeollisuuden investoinnit osoittavat pirstymistä, mutta merkittävä osa niistä on korjausinvestointeja ja esimerkiksi sääntelyyn liittyviä järjestelmäinvestointeja, ei niinkään kasvuinvestointeja.

Kuluttajahintojen muutokset näkyvät lihatuotteiden kysynnässä

Hintasuhteiden muutokset näkyvät selkeästi lihan kulutuksessa. Kevätpuolella naudan jauhelihan saatavuusongelmat vähensivät kulutusta, ja syksyllä nau-

dan jauhelihan hintojen nousu siirtää kulutusta etenkin siipikarjaan, jonka kulutus on edelleen kasvusuuntaista. Naudanlihan kulutus laskee tänä vuonna useamman prosentin, myös sianlihan kulutus jatkaa laskevaa trendiään. Kalan hinnan lasku lisää kalan kulutusta.

Nestemäisen maidon kulutus laskee edelleen, kun taas maitopohjaiset rahkat ja välipalatuotteet kasvattavat suosiotaan. Myös kaura- ja kasvipohjaisten tuotteiden kulutus kasvaa. Niin ikään valmisruokatuotteiden kysyntä on kasvussa.

Hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät trendit vahvistuvat ruokasektorilla. Kuluttajien ravitsemusta ja terveellisiä elämäntapoja tukevien lisäarvotuotteiden valikoima kasvaa. Toisaalta osalla kotitalouksista kasvanut ruokalasku ohjaa kulutusta hintalähtöisesti. Tämä luo osaltaan kaksijakoisen markkinan, mikä luo oman haasteensa elintarviketeollisuudelle.

Valmisruokamarkkinan kasvu jatkuu. Valmisruokiin kulutettiin kotitalouksissa viime vuosina lähes 1,4 miljardia euroa, mikä on jo 8 prosenttia kotitalouksien ruokamenoista.

Arvaamatonta tullipolitiikkaa

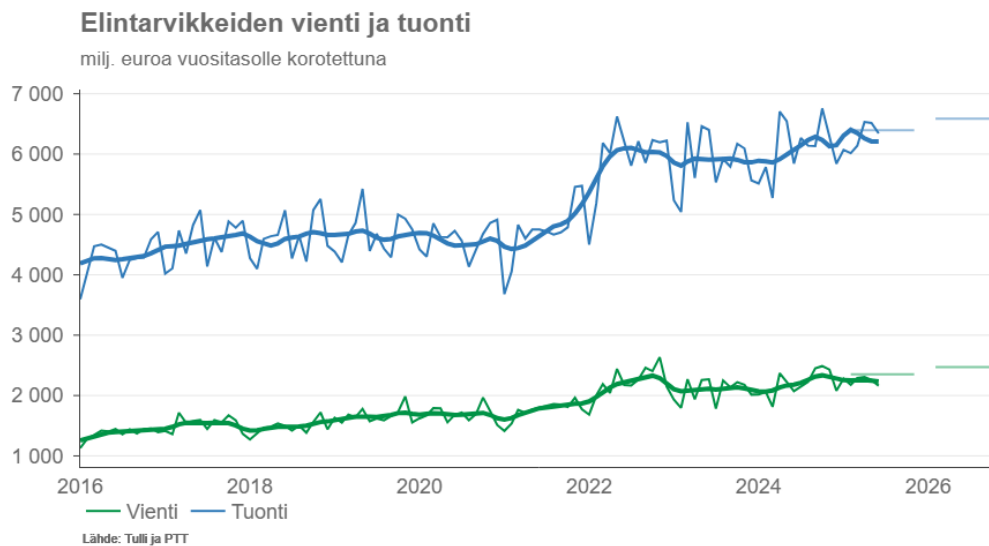
Yhdysvaltojen hallinnon tullipolitiikasta ja yleisesti kansainvälisen kaupan jännitteisyydestä huolimatta viennin näkymä on EU:ssä säilynyt suhteellisen vakaana. Heinäkuun lopulla EU ja Yhdysvallat pääsivät kehyssovimukseen 15 prosentin tullitasosta eurooppalaisille tuotteille. Nyt kiinnitetty tullitaso tuo hetkellistä vakautta kauppasuhteisiin, vaikka tullit lähtökohtaisesti ovat negatiivinen asia hidastaen kansainvälisen kaupan kasvua ja pyrkimyksiä kaupan esteiden vähentämiseen. Tullien tasoon ja pysyvyyteen ei Yhdysvaltojen nykyhallinnossa kuitenkaan voida luottaa, mikä lisää kansainvälisen kaupan riskejä.

EU:n vienti Yhdysvaltoihin koostuu pääasiassa jalostetuista elintarvikkeista, kun taas EU:n tuonti Yhdysvalloista on enemmän raaka-aineita ja välituotteita kuten soijaa. Herkimpiä Yhdysvaltojen asettamille tullimaksuille ovat sektorit, joissa merkittävä osa kokonaismyynnistä tulee Yhdysvaltojen markkinoilta, joissa kysynnän hintajousto on korkea ja korvaavien markkinoiden löytäminen on vaikeampaa. Tullien vaikutus voi näkyä lyhyellä aikavälillä tarjonnan lisääntymisenä EU:ssa, mikä painaisi hintoja alas läpi arvoketjun. Suomesta Yhdysvaltoihin viedään pääasiassa juustoja ja viljapohjaisia alkoholituotteita ja tuodaan mm. hedelmiä ja juomia. Toistaiseksi EU:n vienti Yhdysvaltoihin on säilynyt vakaana. Suomen vienti Yhdysvaltoihin on hieman kasvussa.

Syyskuun alussa Kiina ilmoitti tilapäisistä, korkeista 15,5–62,4 prosentin alustavista tulleista eurooppalaiselle sianlihalle suojatakseen omaan sianlihantuotantaan. Kiina epäilee EU:ta sianlihan ja sianlihatuotteiden polkumyynnistä.

Lisäksi päätöstä pidetään vastatoimena EU:n kiinalaisille sähköautoille asettamille tulleille. Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti EU:n suurimpiin sianlihan viejiin. EU on maailman toiseksi suurin sianlihan tuottaja Kiinan jälkeen ja suurin sianlihan viejä. Tullien taloudelliset vaikutukset riippuvat merkittävästi siitä, miten tullitmaksut pystytään siirtämään hintoihin.

Kansainvälisen kaupan lisääntynyt jännitteisyys ei ole vielä näkynyt Suomen ruokaviennissä. Ruokavienti kehittyi suotuisasti tänä vuonna; viennin arvo kasvaa noin 7 prosenttia, mutta kasvu tulee ennen kaikkea vientihintojen noususta. Toisaalta myös elintarviketuonnin arvo kasvaa noin 5 prosenttia; tuonnin arvoa nostaa puolestaan tuontihintojen nousu. Tuonnin kasvun takia kauppataseen alijäämä elintarvikkeissa ei pääse pienemään. Viennin kasvu jatkuu ensi vuonna.

Etenkin maitosektori vahvistaa asemiaan viennissä. Maitosektorilla kauppataseen ylijäämä vahvistuu tänä vuonna; vienti kasvaa tuontia enemmän. Tämä välittyy koko elintarvikeviennin kasvuun. Positiivisen kehityksen ennakoidaan jatkuvan ensi vuonna. Mercosur-vapaakauppasopimus, sen jälkeen kun se on ratifioitu, mahdollistaa kasvavaa vientinäköymää myös maitosektorille, samoin kuin muut EU:n agendalla olevat kahdenväliset vapaakauppaneuvottelut.

Lihatuotteissa tuonti on vientiä suurempaa. Tänä vuonna viennin kasvu jää vielä marginaaliseksi, vaikka uutena avauksena on käynnistynyt siipikarjanlihan vienti Kiinaan. Uhkana on kuitenkin kasvanut siipikarjanlihan tuonti etenkin ruokapalvelusektorille, vaikka vahvistunut teurastuskapasiteetti antaa mahdollisuuden vastata kotimarkkinakysyntään. Viljan vientikysyntä on edellisvuotta pienempi.

Keskeiset ennustemuuttujat

	2024	2025e	2026e
Leipävehnän tuottajahinta ¹	- 10 %	- 21 %	2 %
Rehuohran tuottajahinta ¹	- 10 %	- 23 %	2 %
Elintarvikekauran tuottajahinta ¹	- 8 %	- 24 %	2 %
Naudanlihan tuottajahinta	-3,9 %	14 %	5 %
Sianlihan tuottajahinta	-4,4 %	-3,5 %	-2 %
Siipikarjanlihan tuottajahinta	-3,1 %	-4 %	-1,5 %
Maidon tuottajahinta	-9 %	8 %	1 %
Lannoitteiden hinnat	-13 %	12 %	-5 %
Energian hinta	-7 %	-11 %	-2 %
Rehujen hinnat	-11 %	-8 %	3 %
Maatalouden yrittäjätulo ²	- 3,7 %	11 %	-9 %
Ruuan kuluttajahinta (elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat)	0,0 %	2,5 %	2 %
Vilja ja leipätuotteet, kuluttajahinta	-0,1 %	0,1 %	0,5 %
Liha, kuluttajahinta	-1,4 %	1,5 %	1,3 %
Maitotuotteet, juustot ja kananmunat; kuluttajahinta	-2,4 %	1,3 %	1,5 %
Elintarviketeollisuuden volyymi	1,0 %	1,0 %	1,2 %
Elintarviketeollisuuden ³ liikevaihto	1,2 %	4 %	4 %
Elintarvikeviennin arvo	5,3 %	7 %	6 %
Elintarviketuonnin arvo	3,9 %	5 %	3 %

¹⁾ Tuottajahinta on satovuoden hinta 2024/25, 2025/26e ja 2026/27e.

²⁾ Maatalouden yrittäjätulon vuoden 2024 tieto perustuu Eurostatin ennakkotietoon.

³⁾ Sekä elintarvikkeiden (TOL10) ja juomien (TOL11) valmistus.

Ennusteen taustalla on käytetty mm. seuraavia tilasto- ja muita lähteitä: Eurostat, EU Agriculture Outlooks, FAO, International Grains Council (IGC), Luonnonvarakeskus, OECD, Päivittäistavarakauppa ry, Rabobank, Tilastokeskus, Trading Economics, Tulli, USDA WASDE -report ja VYR.